

ЭСЕПЛЕ

2007 жылда Кыбарты-Малкыяр Республиканы социальнo-экономикa болуму

Баш социальнo-экономикa кёрюмдoлe

	2007 жылда	2007 жылда 2006 жылга кёре, процентле бля	Тенгештирүү 2006 жылда 2005 жылга кёре, процентле бля
Промышленность производствотоу индекси ¹⁾		120,4	109,5
Эл молкно продукциясы, миллион сом бля	17541,0	107,7	102,5
Автомобиль транспортну грузоборуту, миллион тонна-километрге бля	187,5	102,3	102,1
Связны жумушларыны өлчөмү ²⁾ , миллион сом бля	2365,0	132,3	121,1
Розницага сатыу-алуу оборуту, миллион сом бля	34286,1	112,3	112,2
Адамладан хах алып этилген жумушлары өлчөми, миллион сом бля	9220,7	101,9	101,0
Баш капиталга инвестицияла, миллион сом бля	11663,4	161,6	97,1
«Күрүлүш» деген кёрюмдө жаны бля тамамланган ишлени өлчөми, миллион сом бля	4593,4	124,5	75,7
Хайрылангырга берилген жашуу юйле, минг квадрат метрге бля	235,7	102,8	100,1
Хайрылангы багаланы индекси, процентле бля	112,2 ³⁾	107,9	110,2
Промышленность товарла чыгаруучула тохташдырган багытала, процентле бля	108,1 ³⁾	112,8	112,2
Халкыны керти ахча файдлары Хар адамга жазылган орталык айлкы хах (гитче предпринимательствону сатыу-алуу бля арык кышай)	7303,5	126,1	125,7
номинальный, сом бля реальный		116,9	114,1
Кезиуну ахырына эсепге алынган ишчилени саны, минг адам	30,1	91,4	87,4

¹⁾ - Табийгыт байлыканы кызыу²⁾, - жарашдыруу производствотоу, - электрокоч, газ эм суу чыгаруу эм коллошуу ишлени жаны бля кёрюмдoлe.
³⁾ Улуу эм орталык предпринимательствону жаны бля, жорюлген багыталага кёре.
⁴⁾ Аны аяндагы жылы декабрине кёре.

Кыбарты-Малкыяр Республиканы Статистика регистрине 2008 жылы 1-чи январына 11329 организация, ала ны филиаллары эм кеспери алларына ишленген бёломле эсепге алынганда бля.

Статистика регистре эсепге алынган молк жорюктен субъектлени кёп кыямай тарткен бири оптовок эм розницага сатыу-алуу, автотранспорт, мотоциклге, юй керекке эм адамла эчи жорюктен затлага ремонт этген сферада: жалаңда 16 проценти - жарашдыруу производствотоу, 11 проценти - эл молкде, учу эм агач молкде эм 8 проценти - күрүлүшдө орналындыла.

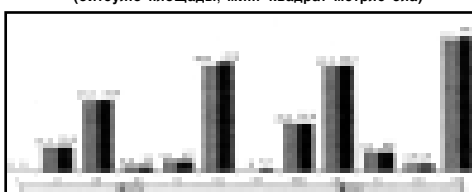
Эсепге алынган организацияларында юкден экиси чакылысы эчи ивликни формасын жорюктөлдө. Ала ны саны 7440-га жетди. Ала ны аспамсы оптовкой эм розницага сатыу-алуу; автотранспорт средствотого, мотоциклге, юй жашауда хайрылангычла иделиялга эм адамла эчи жорюктен затлагы, жарашдыруу производствотоуны, учу эм агач молкени, күрүлүшү юлоштерине жетди.

2007 жылда промышленность производствотоу индекси 120,4 процент болганды. Эсоу аспамсында жарашдыруу промышленностьну предпринимательствону хайрында болганды - 124,8 процент.

Промышленность продукция чыгаруу асдорую жаны бля республика Юг федеральный округда экинчи жери алыганды.

Жарашдыруу производствотоу продукция чыгаруу асдоруюе экономиканы бу предпринимательствону артыкында аспам юлюк кохшандыла.

Жашуу журтлары хайрылангырга беруюну динамикасы (битуюлу площады, минг квадрат метрге бля)

2007 жылда производствотоу магынасы болган объектледиен 35Кв эм андан да уллуу кую болган 6,24 километр электропередача ызла, 7,56 минг номери болган кёчорулоуноу радио телефон сыз, 174 километр узунлугу болган сызыны радиолери ызылы эм 1,02 минг кубический литр сызынган нефть куюкую емкылыа хайрылангырга берилгенди, 1250 миллион сомгы нефтьны эм газны жарашдыруу оборудовани сатып алынганды. 5,88 номерлери болган АТС-ле, 44,11 километр автомобиль жолла хайрылангырга берилгенди эм алга реконструкцияла этилгенди.

2007 жылда Кыбарты-Малкыярда социальнo-культура сфераны бир кыяуу объектлери хайрылангырга берилгенди.

- 3350 окуучуны жери болган битуюлу болган берген учурданила,

- 320 сабийге жери болган шкoлгa дери билим берген учурданила, - 6227 квадрат метр спорт сооруженила (футбол майдана, ойнаучу площадка эм башкала).

- Нальчик шахар округта кирген Хасания элде 400 адамга жери болган клуб маталлы культура учурданила, - Урван районну Псыгану элине бир смедне 783 сауыгуна кыарчара амбулатория-поликлиника учурданила, - Нальчик шахара 2656 жери болган Жашил театрга реконструкция этили бошланганды.

Республикада бир суткага 50 минг кубометр кир-кычкы суула кетерча канализация сооруженила, 10,91 километр канализация сооруженила, 10,91 километр канализация сетьле, бир сагытка 50 Нкал куюу болган бля.

Ивликни битую торлолерины молклерине малчылыкны баш магыналы продуктларыны чыгаруу бу халда болганды:

	2007 жылда	
	минг тонна	2006 жылга кёре, процентле бля
Эт (союлмалган ауурлукта этге сатылган малла бля юй канатлыла)	56,2	117,6
Сют	306,7	109,6
Жумурткала, миллион бля	138,1	112,1

2008 жылы 1-чи январына малла ны баш магыналы торлолерины саны молкленени битую категорияларында да өсгенди эм былай бир болганды: туяра 222,5 минг, ол санда ийнек 102,9 минг; тонгуна 29 минг, кыойла бля эчкеле 282,2 минг.

Эл молк организацияладала малладан бля юй канатлылардан продукция алуу өсгенди. 2007 жылда хар ийнекден 3104 килограмм сют сауулганды, 2006 жылда уа ол көрюмдө 3101 килограмм эди, хар аны таукуудан 219 жумуртка алынганды, 2006 жылда ол көрюмдө 209 жумуртка эди.

Жерчиликни баш магыналы продуктларыны чыгаруу көбөйгенди. Аны алындагы жыл бля тенгештирип кыараганда, былтыр мизреулок, мизреулок-кыудору битумдленем эм картодан көп тирлик жыйылганды. Тазааланган сора битую жыйылган мизреу 470,6 минг тонна болганды, ол 2006 жылда алынгандан эсе 8,1 процентле аспанды. Картофдан бир процентле көп тирлик алынганды эм битую жыйылганы 197,9 минг тонна болганды. Тахта кёптөлген жыйылган тирлик бурунуу жылы тенгешинде кыалганды - 289,1 минг тонна. Аны бля бирге чёптуден тирлик алуу бир аз азыганды.

Коммерция халда жою ташуу бля кюрюшен организацияла бля предпринимательствеле 2007 жылда 5,7 миллион тонна жою ташылганды, ол 2006 жылны көрюмдосунден эсе 2,6 процентле кёйдү. Жою ташуу оборот 187,5 миллион тонна - километрге болганды эм 2,3 процентле өсгенди.

Автобусла эм маршрут таксометр бля 64,3 миллион адам, троллейбустар бля 7,7 миллион адам жорюктөлгенди. Битуюлу транспортну пассажироборуту 624,1 пассажир-километр болганды.

КыМР-де МВД-ны УГИБДД-сыны шартларына кёре, автомобиль жолла да бля ол орамлада авариялары саны өскенди. Эсепге алынуп, 2007 жылда 852 авария этилгенди, ол 2006 жылда болгандынан эсе 11,7 процентле аспанды, авариялары кезуюнеде 214 адам өлгенди.

2007 жылда республиканы сыз организациялары тамамлагы жумушлары битуюлу өлчөми 2365 миллион сом болганды, ол а шёндө жүрюген багытала бля айханда, 2006 жылдан эсе 32,3 процентле кёйдю. Аны 2026,2 миллион сом халкыга этилген жумушалада неда, сызыны халкыга этилген жумушлары ючюн тарифлени багыталагы эсептенинде да кыарамай, бурунуу жылда этилген жумушладан эсе 33,9 процентле кёйдю.

Почта бля ахча переводала этюу, посылкала жиберуу көбөйгенди; телеграммала, басма изданиыла, пенсиялары тевеу, корреспонденцияла жиберуу азыганды.

Республиканы хайрылангычу рыногуна 2007 жылы ичинде розницага сатыу-алуу оборуту өлчөми ай сайын өсют турганды, ол а адамланы ахча файдлары көбөйгенерине шагыткылы этеди. Розницага сатыу-алуу оборот сауйлады 2007 жылда 2006 жылдан эсе 12,3 процентле өсгенди эм 34286,1 миллион сом болганды.

Розницага сатыу-алуу оборутуно 60 процент чакылысы халчху, аш-азыкк эм ала кыатыш сатылган рыноклада сатылган товарлары эсепленгенден кыуралганды. Адамлагы аш-азыкк продуктдан 17085,4 миллион сом багысы сатылганды, ол 2006

жылда сатылган товарлары кыаумундан эсе 6,5 процентле кёйдю; аш-азыкыга кирмеген товарлардан 17200,7 миллион сом багысы сатылганды, ол 18,7 процентле аспанды.

Розницага сатыу-алуу оборуту структурасында аш-азыкк товарлары юлоштери азыганды - 2006 жылда 52,5 процентден 2007 жылда 49,8 процентле эди, аш-азыкыга кирмеген товарлары юлоштери уа өсгенди 47,5 процентле 50,2 процентле дери.

Ишлери экономика бля байламлы болган организацияла 2007 жылда отпавый сатыу-алуу этген предпринимательствону оборуту 5001,8 миллион сом болганды, ол а аны алында жылы товар массасындан эсе 48,5 процентле кёйдю.

2007 жылда хах алып республиканы халкына 9220,7 миллион сом багысы жумуш этилгенди, ол а 2006 жылдан эсе 1,9 процентле аспанды, ол санда юй ишле бля байламлы 1083,4 миллион сом багысы, 3,7 процентле кёйдю. Адамладан хах алып этилген жумушлары өлчөмдө ала ны юлоштерине 11,7 процент жетеди.

Кыбарты-Малкыярда, саулы Россей Федерациядача, 2007 жылда товарлагы бля жумушлагы хайрылангычу багытала юй кесекге өсгенди. 2007 жылда хайрылангычу багытала ны индекс 112,2 процент болганды. Аны бля бирге багытала артыкыда бек аш-азыкк товарлагы көтюрюлгенди, алпай эсую 16,2 процент болганды.

Аш-азыкыга кирмеген товарлагы багытала азыркы көтюрюлгенди 8,1 процентле, адамладан хах алып этилген жумушлагы 10 процентле.

Аш-азыкк товарлары арасында жылыны башындадн бери багытала артыкыда бек аш-азыкк жумушлагы, майонезе, маргаринге, бишакгыча, сютеге, сюттен этилген продукцияла, макарон изделиялыга, тахта кёптөлгөжү, жумурткалага, унга, жармалага эм аш-азыкыга хайрылангычу продуктлагы өсгенди.

Аны бля бирге бу тазуу багысы бир азгыа тошениди. Аш-азыкыга кирмеген контролында турган товарлары арасында жылыны башындадн бери багытала мезельге, ювербир изделиялыга, басма изданиыла, илпалулага, күрүлүш материалла, чындай изделиялыга, уаык-тоок затлага, юйозлеге эм койюа изделиялыга, поттон изделиялыга эм бирси товарлагы көтюрюлгенди.

Багытала ны өсуюлерине да кыарамай, Юг федеральный округну субъектлерины аспамсындан эсе, бизни республикада тол болум кыуралганды: ЮФОНу 7 субъектинде багытала ны өсуюлери Кыбарты-Малкыярдан эсе улуу дула. Аны бля бирге бир-бир аш-азыкк продуктлагы республикада бек алаша багытала тохташдырылганды: чёптуеу жауга, басма алынмалган сюте, 1-чи, 2-чи сортуу издан этилген өтмеклеге.

2007 жылда республиканы экономикада платёжлары тевемуюе проблемасы да улпалы кыалганды. 2007 жылы декабрини ахырына берилир болжалы бля созулган борчла (кредитор, банканы кредитлери эм зайла жаны бля) улуу эм орталыкк организациялары, страхование отуююу организациялары бля банканы кохшмай, 4917,2 миллион сом неда борчланы битуюлу суммасына 20,4 проценти болганды. Берилир болжаллары

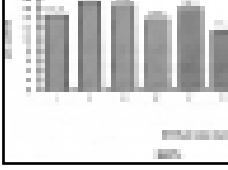
озган битуюлу борчладан кредитор борчланы юлоштерине 87,1 процент, банканы кредитлерине бля займлагы 12,9 процент кетеди.

Берилир болжалы озган кредитор борч 2008 жылыны биринчи январына 4284,4 миллион сом болганды. Берилир болжалы озган кредитор борчуну, жарымына жуугу (48,5 проценти) сатылган продукция, тамамланган ишле, этилген жумушла ючюн поставщикке тевемуюе борчлардыла.

Берилир болжалы озган дебитор борч 2007 жылыны декабрини ахырына 2555,2 миллион сом болганды. Берилир болжалы озган дебитор борчуну, хаза кыалмай барысы да (94,5 проценти), сатып алуучула алган товарла, этилген ишле, тамамланган жумушла ючюн тевемуюе борчлардыла.

Иш хах жаны бля болжалы озган берилир борч 2007 жылда ити кесекке азыганды. Экономиканы тинтленген бёломлериנדен алынган шартлагы кёре, алпай борч 2008 жылыны биринчи январына 2 миллион сом болганды эм, 2007 жылыны биринчи декабри болганы бля тенгештиргенде, бир миллион сомга неда 35,2 процентле азыганды.

Иш хах жаны бля берилир болжалы озган борчуну динамикасы (айны биринчи куюне)

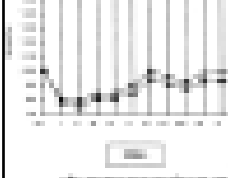
Халкыны ахча файдларыны битуюлу өлчөми өсгенди. 2007 жылда ол 68462,4 миллион сом болганды, аны алында 68452,4 миллион сом болганды, аны алында жыл бля тенгештиргенде, ол 25,8 процентле көбөйгенди.

Керти ахча файдала (берилмей жарамзык платёжларыны кетерген сора кыалган керти ахча файдала, хайрылангычу багытала ны индексине келишдирип) 17,9 процентле көбөйгенди. Ахча файдала кыоранчладан эсе 13816,2 миллион сомга көп болгандыла.

2007 жылда иш хах кыазуюу номинальный орталыкк өсгенди (гитче предпринимательствону организацияларында ары кыошуу), социальный магынасы болган тевелени айтмай, 7303,5 сом өлчөмде тохташканды эм, 2006 жыл бля тенгештирип кыараганда, өсую 26,1 процентде тохташканды. Орталык керти иш хахкы өлчөми (жазылганы) 16,9 процентле көбөйгенди.

Декабрьде орталык номинальный иш хах 10149,5 сом болганды эм, ноябрь айла тенгештиргенде, 27,3 процентле, 2006 жылыны декабри бля тенгештиргенде уа 29,6 процентле өсгенди. Реальный иш хах ноябрь айла болгандынан эсе 25,7 процентде, 2006 жылыны декабри айлы бля тенгештиргенде уа 15,5 процентле көбөйгенди.

2005-2006 жылда номинальный эм реальный орталык айлкы иш хахкыны өсуюу, азыяуюу (социальный тевелени кыошмай) (2005 жылыны декабрине кёре, процентле бля)

Халкы молкно бёломлеринде иш хахкыны тевелениде башхалкыла болганый кыалдыла. Аны бек уллу өлчөмдө ишлени бардырган организацияларда, бек гитче өлчөми уа эл молкде ишленгендерине эм терилден, агачдан изделияла хазырлагында эм кийим тикген производствотоуда.

Иш бля жалчытууну Кырал комитетини оргналарында 2008 жылыны биринчи январыны ишчилезе 30,1 минг адам официальный халда эсепге алынгандыла. Ишчилезе ахча болушукту алырга 27,8 минг адамны эркиликлери болгандына. Эсепге алынганланы битуюлу санында ишчи тийириула 66,6 процент, 16-дан 29,9-га дери жыл санда болган жыл тевюе 29,7 процент болгандына. Эсепге алынган ишчилезе аспамсы - 63,4 проценти эздеа жашайдыла.

2007 жылыны ичинде КыМР-ни Иш бля жалчытууну кырал комитетини оргналарыны иште тохташдыргыла граждануларны тилеп ишиси алынган граждануларны ишчилезе аспамсына, аладан 12,5 минг адам иш талкандыла, ол а 2006 жылга кёре 106,6 процент болады. Ишиси алынган заман 2007 жылыны ахырына 4,6 ай болганды (2006 жылыны ахырына уа ол 5,3 ай болган эди).

«Ростребнадзору» КыМР-де Территориялы управленисыны шартларына кёре, Кыбарты-Малкыяр Республиканы территориясында 2007 жылда эпидемиология болуп, 2006 жыл бля тенгештиргенде, огагыны солуу жангы юйорле кыуралганларына нехачкы этгенди, ол а 2006 жылда болгандынан эсе 8,8 процентте кёйдю. Чачылган юйорлени саны 7,2 процентге өсгенди эм 2369 болганды. Республика орта эсел бля 2007 жылда жылында кыуралган хар 1000 юйорден 345-чи чачылгандыла, 2006 юйорден 350 юйор чачылган эдиле.

Кырал Статистиканы Федеральный Службасыны КыМР-де Территориялы Органы.

